

Cuestiones éticas en la educación social

Autor: Vilar, J. (2013)

Títol: *Cuestiones éticas en la educación social. Del compromiso político a la responsabilidad en la práctica profesional*

Edita: Barcelona: Editorial UOC

Aquest és un excel·lent resum de l'estudi en ètica aplicada que l'autor fa anys que està desenvolupant atret per les incerteses de la mateixa pràctica i la manera com atacar-les. Fa una aproximació a un terreny encara poc trepitjat com és el de la praxi dels educadors socials i esdevé molt suggeridor quan, en llegir-lo, remou la consciència del lector i el trasllada als conflictes i els dilemes viscuts al llarg de cadascun dels dies de professió.

Jesús Vilar ens proposa una aproximació a l'ètica aplicada, a través d'una lectura clara i ordenada, que enllaça teoria amb pràctica i que ens fa ressituat en el nostre propi punt de mira.

En la primera part del llibre ens emmarca els conceptes de l'acció professional i la seva concreció en la pràctica en les seves dimensions tècnica, estratègica i valorativa. Dedicava unes pàgines a recordar-nos quin sentit té desenvolupar-la sobretot a partir de l'informe Belmont sobre els principis de la bioètica. Desglossa idees tan fonamentals com la mirada política de les desigualtats socials, el caràcter interpretatiu de la realitat, la implicació amb les persones vulnerables, l'estrès i esgotament moral, i

finalment s'endinsa en la història de la professió. La minuciosa descripció de la identitat professional dels educadors i les tipologies de cultura professional existents ens permeten analitzar –a mesura que el llegim– en quin punt ens trobem.

“Aún no se puede decir que la reflexión ética se haya incorporado a la práctica cotidiana de los profesionales, ni desde un punto de vista conceptual, ni desde el punto de vista operativo. La ética en la profesión continúa siendo una preocupación indefinida, honda pero difusa, y los profesionales se sienten perdidos y sin recursos para abordar con naturalidad algo tan presente en su práctica diaria” (Vilar, 2013: 107).

En la segona part del llibre, l'autor relaciona la reflexió filosòfica amb la pràctica diària de la professió i s'endinsa en l'exposició de les fonts de conflictivitat moral que vivim educadores i educadors, en descriu els motius i fa propostes per abordar aquests conflictes. Ens explica exhaustivament aquells punts febles acumulats al llarg dels anys, que són punts de partida dels conflictes de valor en la professió: l'absència de referents teòrics i materials, el poc espai per a la reflexió atesa la voràgine diària, o la poca pràctica en la reflexió filosòfica dels educadors en són alguns exemples. I finalment ens allista un llarg repertori de reptes que, des de tots els àmbits de treball (professionals, universitat, con-

tractants i administració), hauríem de començar a assumir.

L'autor aconsegueix enllaçar-nos perfectament la reflexió teòrica amb el dia a dia en un centre, un barri o un servei, tot posant-nos de manifest aspectes tan importants com la reflexió conjunta, la promoció de la professionalitat ampliada, el treball cooperatiu, la lectura de la complexitat, el registre sistematitzat de la gestió dels conflictes o els espais de supervisió.

I tot plegat sembla senzill: “Esto forma parte de la esencia de la educación: identificar unos valores básicos que dan sentido moral a la actividad; establecer una finalidad que sirva de referencia en función de estos valores; desarrollar acciones que acerquen a los objetivos previstos; reconocer honestamente los aciertos y los errores; abordar los conflictos y dilemas que aparecerán en el transcurso de la acción; tomar decisiones... y volver a empezar” (Vilar, 2013: 64).

Per què és recomanable llegir-lo?

Ens remet a socialitzar els dilemes morals entre els que hi som afectats. Alhora ens permet rebaixar l'angoixa per entendre que aquells dilemes que apareixen en el terreny professional s'han de resoldre des d'aquí, explicitant-los i atacant-los en equip.

Ens mostra amb un esquema clar algunes idees i propostes per a abordar els conflictes i impulsar un exercici més connectat amb el nostre sentit moral. I aconsegueix convèncer el lector que la responsabilitat d'abordar aquests dilemes és nostra i les possibilitats per canviar la realitat que no ens agrada depèn des d'un inici de l'esforç que posem a reflexionar, repensar i reconstruir les accions del dia a dia buscant sempre la coherència entre el que diem i el que realment fem. Sense vacil·lacions i sense complexos. Que un treball científic doni eines per afrontar-ho és una oportunitat que no es pot deixar passar de qualsevol manera.

De ben segur les entitats, organitzacions i institucions públiques tenen responsabilitats en el desenvolupament d'una ètica aplicada..., però l'autor ens situa davant d'un mirall sobre el compromís, la passió, l'esforç i el repte que hem de voler assumir tots els professionals de l'educació social i al qual hem de respondre en la nostra tasca diària.

Núria Capdevila
Educatora social